

SKRIVELSE

Förbundsdirektionen

Grundläggande granskning 2018

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har PwC genomfört grundläggande granskning av förbundets verkställande organ. Granskningen är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2018 och tar utgångspunkt från kommunallagens revisionskapitel.

Vår granskning visar följande:

- Förbundsdirektionens styrning och kontroll bedöms till övervägande del varit tillräcklig under år 2018 (intern kontroll)
- Redovisat resultat för år 2018 är i stort förenligt med de verksamhetsmål som beslutats av förbundsdirektionen. Här noteras att målen endast omfattar länstrafikbolagets ansvarsområden (ekonomiskt tillfredsställande)
- Redovisat resultat för år 2018 är delvis förenligt med fastställda mål. En brist är att det saknats ekonomiska mål som omfattar förbundets samlade verksamhet. (ändamålsenlighet)

Underlag för gjorda bedömningar framgår av bifogad rapport.

För framtiden lämnas följande rekommendationer:

- Förbundsdirektionen vidareutvecklar budget och verksamhetsplan. Fokus bör riktas mot områdena följsamhet till kommunallagen respektive harmonisering med reviderat trafikförsörjningsprogram.
- Förbundsdirektionen prövar hur dess målstyrning ska omfatta förbundets samlade verksamhet. Befintliga mål fokuserar på länstrafikbolagets ansvarsområden.

Luleå 2019-06-03

Anders Åknert
revisionens ordförande

Agneta Heikki

Kennerth Moberg

Bilaga:

Revisionsrapport ”Grundläggande granskning 2018”, maj 2019, PwC

Grundläggande granskning 2018

Kommunalförbundet Norrbottens läns
kollektivtrafikmyndighet

Bo Rehnberg, certifierad kommunal revisor

Maj 2019

Revisionsrapport

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Syfte, kontrollområden och revisionskriterier	3
1.3	Metod och avgränsning	3
2.	lakttagelser och bedömningar	4
2.1	Politisk styrning och kontroll	4
2.1.1	lakttagelser	4
2.1.2	Bedömning	5
2.2	Måluppfyllelse för verksamheten	5
2.2.1	lakttagelser	5
2.2.2	Bedömning	6
2.3	Måluppfyllelse för ekonomi och effektivitet	6
2.3.1	lakttagelser	6
2.3.2	Bedömning	6
3.	Avslutning	7
3.1	Sammanfattande revisionell bedömning	7
3.2	Rekommendationer	7

Sammanfattning

På uppdrag av förbundets revisorer har PwC genomfört årlig granskning av förbundets verkställande organ. Granskningen tar utgångspunkt från kommunallagens revisionskapitel.

Vår granskning visar följande:

- Förbundsdirektionens styrning och kontroll över tilldelade uppdrag har i stort varit tillräcklig under år 2018. Vissa brister har dock noterats i granskningen.
- Redovisat resultat för år 2018 är i stort förenligt med de verksamhetsmål som beslutats av förbundsdirektionen. Här noteras att målen endast omfattar länstrafikbolagets ansvarsområden
- Redovisat resultat för år 2018 är delvis förenligt med fastställda mål. En brist är att det saknats ekonomiska mål som omfattar förbundets samlade verksamhet.

Resultat och underlag för gjorda bedömningar redovisas i följande avsnitt.

För att utveckla direktionens förvaltning lämnas följande rekommendationer:

- Förbundsdirektionen vidareutvecklar budget och verksamhetsplan. Fokus bör riktas mot områdena följsamhet till kommunallagen respektive harmonisering med reviderat trafikförsörjningsprogram.
- Förbundsdirektionen prövar hur dess målstyrning ska omfatta förbundets samlade verksamhet. Befintliga mål fokuserar på länstrafikbolagets ansvarsområden.
- Förbundsdirektionen säkerställer att det årligen sker en systematisk och tydlig utvärdering av måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionssed följer att revisorerna årligen ska granska alla verkställande organ inom ett kommunalförbund.

I kommunalförbund ska det som beslutande församling finnas ett förbundsfullmäktige eller förbundsstyrelse. Den beslutande församlingen ska tillsätta en förbundsstyrelse. Om ett förbund är organiserat med en förbundsstyrelse, skall styrelsen också vara förbundsstyrelse. I styrelsens uppdrag ingår att förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med förbundsmedlemmarnas/-styrelsens uppdrag. Som en följd av detta bör styrelsen bygga upp system och verktyg för ledning, styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa verktyg tillämpas på avsett sätt.

Revisionsobjektet i denna granskning är förbundsstyrelsen i sin roll som förbundsstyrelse.

1.2 Syfte, kontrollområden och revisionskriterier

Revisorernas uppdrag regleras i kommunallagen kapitel 12. Syftet med granskningen är att granska och pröva om styrelsens förvaltning under år 2018 skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll. Granskningen omfattar följande kontrollområden:

1. Politisk styrning och kontroll
2. Måluppfyllelse verksamhet
3. Måluppfyllelse ekonomi och effektivitet

Kontrollområde 1 bildar underlag för att pröva om den interna kontrollen varit tillräcklig. Övriga kontrollområdena nyttjas som underlag för att pröva om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt (2) och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande (3) sätt.

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionell bedömning. I aktuell granskning används framför allt följande revisionskriterier:

- Kommunallagen 6:6, 9:2
- Följsamhet till styrelsens uppdrag i form av mål och budget
- Förbundsordning

1.3 Metod och avgränsning

Analys av för granskningen relevant dokumentation. I tid avgränsas granskningen till kalenderåret 2018. Övrig avgränsning: se bakgrund, syfte, kontrollområden och revisionskriterier.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Politisk styrning och kontroll

2.1.1 Iakttagelser

Förbundsdirektionens uppdrag regleras dels i lagstiftning dels i förbundsinterna styrdokument (förbundsordning, reglemente m.m.). I sammanhanget noteras att stor del av förbundets verksamhet bedrivs i bolagsform.

Förbundsdirektionen har under 2018 haft 4 protokollförda sammanträden (79 ärenden).

Direktionen har under året fattat ett antal styrande beslut. Styrningen har framför allt kommit till uttryck i följande ärenden; *Trafikförsörjningsprogram 2018-2030* (feb) respektive *Budget- och verksamhetsplan 2019* (maj).

Trafikförsörjningsprogrammet är en revidering av ett tidigare program från år 2011. Granskningen visar att det bland annat skett en omarbetning av programmets mål. Mål finns inom följande områden/perspektiv:

- Resenären: 6 mål
- Tillgänglighet: 2 mål
- Miljö: 2 mål
- Ekonomi: 2 mål

Granskningen visar att programmets mål i hög grad är tidsatta och mätbara.

I maj 2019 har direktionen behandlat budget och verksamhetsplan för år 2019. Detta styrdokument ska enligt kommunallag och förbundsordning upprättas årligen av förbundsdirektionen. Vid granskning av dokumentet noteras följande:

- Budgetdokumentet innehåller mål från trafikförsörjningsprogram 2011. Dokumentet har inte anpassats till reviderat trafikförsörjningsprogram
- Budgetdokumentets utformning motsvarar inte de krav som ställs i kommunallagen (KL 11:6). Dokumentet saknar följande delar: resultatbudget, balansbudget och finansieringsbudget.

Förbundsdirektionens kontroll har framför allt kommit till uttryck i samband med behandling av delårsbokslut respektive årsredovisning. Här noteras att direktionen vid behandling av delårsbokslut T1 lämnat uppdrag till bolagsstyrelsen i Bussgods att redovisa analys och förslag till åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

Under året har förbundsdirektionen vid varje möte fått information från verksamheten som bedrivs i förvaltnings- och bolagsform. Direktionen har även begärt och fått återkommande rapportering/redovisning från koncernens arbete med intern kontroll.

Granskning av årsredovisning 2018 visar att dokumentet innehåller en redovisning av mål som återfinns RKM:s verksamhetsplan 2018 samt trafikförsörjningsprogram

2011. Däremot saknas redovisning av mål och måluppfyllelse för trafikförsörjningsprogram som beslutats i början av 2018.

Vid föregående års revision noterades att direktionen inte fullgjort sina åtaganden när det gäller att utöva uppsikt över förbundets verksamhet som bedrivs i bolagsform. Årets granskning visar att det alltså kvarstår brister inom området.

2.1.2 Bedömning

Förbundsdirektionens styrning och kontroll över tilldelade uppdrag bedöms i stort varit tillräcklig under året. Bedömningen baseras på följande:

- Direktionen kan i protokoll verifiera att den under året utövat övergripande styrning och kontroll över förbundets verksamhet och ekonomi.
- Direktionen kan inte verifiera att den fullt ut fullgjort sitt uppdrag i enlighet med krav i kommunallagen. Brister som har noterats rör utformning av budget samt uppsikt över förbundets verksamhet som bedrivs genom aktiebolag.

Ovan redovisade brister kan ses som framtida utvecklingsområden.

2.2 Måluppfyllelse för verksamheten

2.2.1 Iakttagelser

Styrningen av förbundets verksamhet sker framför allt genom följande styrdokument:

1. Regionalt trafikförsörjningsprogram
2. Budget och verksamhetsplan

Redovisning av verksamhetens måluppfyllelse sker främst genom årsredovisning. Granskning av årsredovisning 2018 visar följande:

Målområde	Indikator	Mätetal	Måluppfyllelse
Tillgänglighet	Kundnöjdhet	80 %	Nej, 72 %
	Tillgängliganpassade fordon	Ska öka	Ökning på 5 år
	Tillgängliganpassade hållplatser	Ska öka	Ingen utvärdering
Attraktivitet	Kundnöjdhet	Se kundnöjdhet	Se kundnöjdhet
	Antal påstigande	Öka 10-15 % på 5 år	+13 % på 5 år
	Marknadsandel	Ska öka	Ökning på 5 år
Miljö	Fordon förnybara bränslen	Ska öka	Ökning på 5 år
	Fordonens utsläpp	Ska minska	-12 % på 5 år

Av sammanställningen framgår målsatta mätetal och indikatorer. Årsredovisningen innehåller en mängd statistik som är hänförlig till fastställda indikatorer. En brist med årsredovisningen är att den inte på ett tydligt sätt utvärderar måluppfyllelse, varken för fastställda målområden eller för enskilda mätindikatorer.

I sammanhanget kan noteras att verksamhetsmålen enbart är hänförliga till Länsstrafikbolagets ansvarsområden. Målstyrningen kan i detta avseende uppfattas som obalanserad.

2.2.2 Bedömning

Redovisat resultat för 2018 och utvecklingstrend inom perspektiven Attraktivitet respektive Miljö bedöms vara förenlig med de verksamhetsmål som beslutats av direktionen.

Till kommande år bör direktionen säkerställa att det sker en systematisk och tydlig utvärdering av samtliga verksamhetsmål.

2.3 Måluppfyllelse för ekonomi och effektivitet

2.3.1 Iakttagelser

Styrningen av förbundets ekonomi sker framför allt genom *budget och verksamhetsplan* respektive *trafikförsörjningsprogram*.

Redovisning av verksamhetens måluppfyllelse sker främst genom årsredovisning. Granskning av årsredovisning 2018 visar följande:

Målområde	Indikatorer	Måltal	Måluppfyllelse
Effektivitet	Intäktsutveckling	Öka	+16 % på fem år
	Kostnadstäckningsgrad	Öka till 50 %	25 % år 2018 (oviktat medel)
	Nettokostnad per km	Minska	-6 % på 5 år (oviktat medel)
Budget/VEP	Driftbudget 2018, förbund	Nollresultat	+51 tkr
	Resultatbudget 2018, koncern	Saknas	+69 tkr
	Investeringsbudget 2018, förbund	200 tkr	0 tkr

Av sammanställningen framgår att effektivitetsmålen är hänförliga till länstrafikbolaget. Värt att notera att inget av målen berör koncernens bussgodsvksamhet, trots att denna verksamhet under ett flertal år redovisat underskott.

I kommunallagen anges att kommunal verksamhet ska kännetecknas av god ekonomisk hushållning. Detta krav omfattar all kommunal verksamhet oavsett om den bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform.

2.3.2 Bedömning

Redovisat resultat för år 2018 är delvis förenligt med fastställda mål för ekonomi och effektivitet. Bristande måluppfyllelse redovisas för indikatorn *kostnadstäckningsgrad*.

Till kommande mål bör direktionen pröva om mål för ekonomi och effektivitet ska innefatta förbundets samlade verksamhet.

3. Avslutning

3.1 Sammanfattande revisionell bedömning

Kontrollområde	Revisionell bedömning och revisionsbevis	
Intern kontroll	Uppfyllt Direktionen kan i stort verifiera att den utövat styrning och kontroll över tilldelade uppdrag. Vissa brister har noterats avseende följsamhet till kommunallagen.	
Ändamålsenlighet	Uppfyllt Redovisat resultat för år 2018 är i stort förenligt med fastställda verksamhetsmål. En brist är att verksamhetsmålen endast omfattar länstrafikbolagets ansvarsområden.	
Ekonomiskt tillfredsställande	Delvis uppfyllt Redovisat resultat är delvis förenligt med fastställda mål för ekonomi och effektivitet. Verksamheten har inte nått mål för kostnadstäckning. En brist är att ekonomimålen inte omfattar koncernens samlade verksamhet.	

3.2 Rekommendationer

För att utveckla direktionens förvaltning lämnas följande rekommendationer:

- Förbundsdirektionen vidareutvecklar budget och verksamhetsplan. Fokus bör riktas mot områdena följsamhet till kommunallagen respektive harmonisering med reviderat trafikförsörjningsprogram.
- Förbundsdirektionen prövar hur dess målstyrning ska omfatta förbundets samlade verksamhet. Befintliga mål fokuserar på länstrafikbolagets ansvarsområden.
- Förbundsdirektionen säkerställer att det årligen sker en systematisk och tydlig utvärdering av måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi.

Maj 2019

Per Stålberg

Uppdragsledare

Bo Rehnberg

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av förbundets förtroendevalda revisorer. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.